

REPUBLIKA SLOVENIJA
ZAGOVORNIK NAČELA ENAKOSTI

Redno letno poročilo za leto 2022

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

- 1.1 **Ocene diskriminatornosti predpisov**
- 1.2 **Priporočila Zagovornika Državnemu zboru**
- 1.3 **Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj**
- 1.4 **Svetovanje, informiranje in podpora**
- 1.5 **Sodelovanje Zagovornika z Državnim zborom**
- 1.6 **Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja**

Ministrstva in druge institucije

MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO, SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI (MDDSZ)

MINISTRSTVO ZA FINANCE (MF)

MINISTRSTVO ZA GOSPODARSKI RAZVOJ IN TEHNOLOGIJO (MGRT)

MINISTRSTVO ZA INFRASTRUKTURO (MZI)

MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN ŠPORT (MIZŠ)

MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO (MJU)

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO (MKGP)

MINISTRSTVO ZA KULTURO (MK)

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE (MNZ)

MINISTRSTVO ZA OBRAMBO (MORS)

MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR (MOP)

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE (MP)

MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE (MZ)

MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE (MZZ)

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

URAD VLADE ZA NARODNOSTI

URAD VLADE ZA OSKRBO IN INTEGRACIJO MIGRANTOV

URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

SLUŽBA VLADE ZA DIGITALNO PREOBRAZBO

DRŽAVNI ZBOR REPUBLIKE SLOVENIJE

DRUGI DRŽAVNI ORGANI, LOKALNE SKUPNOSTI, NOSILCI JAVNIH POOBLASTIL IN PRAVNE OSEBE

LEGENDA

Področja družbenega življenja, kjer morajo državni organi, lokalne skupnosti, nosilci javnih pooblastil ter pravne in fizične osebe spoštovati prepoved diskriminacije.

Delo in zaposlovanje

- Pogoji za dostop do zaposlitve, samozaposlitve in poklica (vključno z izbirnimi merili in pogoji zaposlovanja, ne glede na vrsto dejavnosti in na vseh ravneh poklicne hierarhije, vključno z napredovanjem);
- Dostop do vseh oblik in do vseh ravni karijerne orientacije in svetovanja, poklicnega in strokovnega izobraževanja in usposabljanja, nadaljnjega poklicnega usposabljanja in preusposabljanja, vključno z delovno prakso;
- Zaposlitveni pogoji in pogoji dela, vključno s prenehanjem pogodbe o zaposlitvi in plačami.

Članstvo v sindikatih

- Članstvo in vključevanje v organizacijo delavcev, ali delodajalcev ali v vsako organizacijo, katere člani opravljajo določen poklic, vključno z ugodnostmi, ki jih zagotavljajo take organizacije.

Socialne pravice

- Socialna zaščita, vključno s socialno varnostjo;
- Socialne ugodnosti.

Zdravstveno varstvo

- Zdravstveno varstvo.

Izobraževanje

- Vzgoja in izobraževanje.

Trg dobrin in storitev

- Dostop do dobrin in storitev, ki so na voljo javnosti, vključno s stanovanji, in preskrbo z njimi.

Drugo

- V to področje spadajo zadeve, ki jih ni mogoče uvrstiti v zgornje kategorije in zadeve, ki naslavljajo vsa področja hkrati ali pa splošno področje varstva pred diskriminacijo.

Pregled statusov priporočil

Status priporočila na dan 31. januar 2023:

- Uresničeno: ●
- Neuresničeno: ●

Nekatera priporočila za spodbujanje enakega obravnavanja so sistemska in splošna, njihov cilj je predvsem delovati preventivno in ozaveščati, pogosto pa so poslana več naslovnikom hkrati. V teh primerih so označena kot:

- Sistemsko priporočilo: ●

1.1 Ocene diskriminatornosti predpisov

Zagovornikove ocene diskriminatornosti predpisov so predstavljene v podpoglavjih, ki se nanašajo na ministrstva in druge institucije.

1.2 Priporočila Zagovornika Državnemu zboru¹

Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2030 (NPVŠ2030, EPA 2421 - VIII)

Priporočila (0070-19/2021/4):

1. Spremlja naj se dejansko zagotavljanje enakih možnosti študentov z različnimi osebnimi okoliščinami, s ciljem učinkovitega načrtovanja in izvajanja spodbud za zagotavljanje enakega dostopa in uresničevanja pravice vseh do izobraževanja in do pridobitve največje dosegljive izobrazbe. ●
2. Zagotovi naj se prostorska in komunikacijska dostopnost vseh izobraževalnih institucij, vključno z vzpostavitvijo baze podatkov o dostopnosti teh prostorov. ●
3. Uvedejo naj se posebne, namenske štipendije za študente s posebnimi potrebami, ki bi bile na voljo v okviru obstoječega sistema štipendiranja. ●
4. Spodbujata naj se usposabljanje in ozaveščanje pedagoškega osebja na področju uresničevanja človekovih pravic in varstva pred diskriminacijo študentov s posebnimi potrebami. ●

¹ Zagovornik je v primeru priporočil, ki jih je izdal Državnemu zboru, določil statuse priporočil tako, da je sam opravil pregled, katera priporočila so bila vključena v sprejete zakone in druge predpise.

Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV, EPA 2505 - VIII)

Priporočila (0709-2/2022/2):

1. V predlog zakona naj se vključitvi analiza potreb in analiza učinkov zakona na ciljne skupine upravičencev. ●
2. Bolj jasno naj se uredi v zakonu izpostavljeno temeljno načelo enakopravne dostopnosti. ●
3. Dodatno naj se opredelijo posebej ranljive skupine ljudi znotraj že (predvsem starostno) določenih ciljnih skupin ukrepov, zlasti ljudje, ki so v slabšem gmotnem položaju oziroma tveganju za revščino. ●
4. Spremeni naj se pogoj stalnega prebivališča pri koriščenju ukrepov. ●

Zakona o urejanju trga dela (ZUTD, EPA 2547 - VIII)

Priporočila (0709-29/2021/3):

1. Podrobno naj se analizira in pojasni vse namene, cilje in predvsem učinke dodanega 13.a člena glede spremembe t. i. primerne zaposlitve. Obrazloži naj se sorazmernost predlaganega ukrepa v razmerju do pravic delavcev oziroma brezposelnih ter v okviru ostalih funkcij države pri urejanju trga dela. ●
2. Glede predlagane spremembe zakonske določbe, po kateri bi se obdobje vključenosti v program javnih del podaljšalo z do dveh na največ štiri leta, naj se v obrazložitve predloga vključi ocena učinka na položaj dolgotrajno brezposelnih oseb, vključenih v program javnih del, zlasti z vidika zagotavljanja njihovih enakih možnosti pri dostopu do redne zaposlitve. ●
3. Utemelji naj se sorazmernost predlaganega 9. člena, ki na novo ureja, da pritožba zoper odločbo glede prenehanja vodenja v evidenci brezposelnih oseb ne zadrži izvršitve. ●
4. Odpravi naj se določba veljavnega zakona, ki določa zahtevo po vstopnem znanju slovenskega jezika, saj ta razlikuje med registrirano brezposelnimi osebami na podlagi osebnih okoliščin. ●
5. Odpravi naj se razlikovanje glede na doseženo raven izobrazbe pri upravičenosti do spodbude za zaposlovanje iz 66.a člena zakona. ●

Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot-1, EPA 180 - IX)

Priporočila (0700-40/2022/1):

1. V predlog zakona naj se vključi bolj jasna določba o prepovedi diskriminacije potrošnikov. ●
2. V predlog zakona naj se vključijo obveznosti glede zagotavljanja dostopnosti pri komunikaciji za potrošnike z invalidnostmi v ustreznih jezikih in pisavah. ●
3. V predlog zakona naj se vključi prepoved oglaševanja, ki spodbuja k neenakopravnosti ali nestrpnosti in sovraštvu. ●

Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (ZSDP-1, EPA 2545 - VIII)

Priporočili (0070-13/2021/4):

1. Utemeljijo naj se določbe, ki se nanašajo na področje prenosa Direktive (EU) 2019/1158, predvsem v delu, ko uskladitev s to direktivo ni nujno potrebna. ●
2. Analizirajo naj se vzroki za neopravičene izostanke (romskih) učencev, njihovega domnevnega zgodnjega osipništva in prekinitve nadaljnega šolanja ter učinki predlaganih zakonskih določb na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo. ●

Zakon o socialno varstvenih prejemkih (ZSVarPre, EPA 2546 - VIII)

Priporočili (0070-1/2022/1):

1. Vključi naj se celovita presoja učinkov na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo v okviru načrtovanja ukrepov, ki zaostrujejo pogoj za uživanje denarne socialne pomoči. ●
2. Vključi naj se celovita presoja učinkov na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo v okviru načrtovanja ukrepov, ki naj bi bili ciljno usmerjeni zlasti v Rome. ●

Zakon o volitvah v Državni zbor (ZVDZ, EPA 2587 – VIII)

Priporočili (0070-2/2022/1):

1. Glede predlagane omejitve pasivne volilne pravice (pravice biti voljen) zaradi predkaznovanosti, naj se opravi celovita presoja učinkov na enakopravnost, enake možnosti in enako obravnavo (ang. equality impact assessment) na podlagi strogega testa sorazmernosti in da se zakonske rešitve po potrebi prilagodijo tem izsledkom. ●
2. Besedilo naj se dopolni tako, da se črtata drugi in tretji odstavek veljavnega 7. člena ZVDZ; ob tem naj se omogoči uresničevanje aktivne volilne pravice (pravice voliti) na volitvah v Državni zbor vsem polnoletnim državljanom, tudi vsem ljudem, ki jim je bila odvzeta poslovna sposobnost, podaljšana roditeljska pravica ali so bili postavljeni pod skrbništvo. ●

Družinski zakonik (DZ, EPA 190 - IX)

Priporočilo (001-8/2022/3):

1. Sprejme naj se Predlog zakona o spremembah Družinskega zakonika (DZ-B). ●

Kazenski zakonik (KZ-1, EPA 0440 - IX)

Priporočilo (0070-6/2022/1):

1. Spremeni naj se 1. člen, da bo vključeval vse pojavne oblike kaznivih dejanj, storjenih iz sovraštva zaradi nagibov, povezanih z osebnimi okoliščinami, ne glede na to, ali te osebne okoliščine oškodovanci imajo, so jim pripisane ali so ti oškodovanci le v določeni povezavi z osebami ali organizacijami s temi osebnimi okoliščinami. ●

Zakon o državnem svetu (ZDSve, EPA 113 - IX)

Priporočili (0070-13/2022/1):

1. Črta naj se drugi odstavek 2. člena, ki bi uzakonil možnost sodnega odvzema pravice voliti in biti voljen v Državni svet ljudem z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi. ●
2. Zagotovi naj se sistem podpornega odločanja ljudem s težavami v duševnem zdravju, ljudem z intelektualnimi in psihosocialnimi invalidnostmi ter ljudem z drugimi oblikami oviranosti, ki jih lahko ovirajo pri polnem in enakem uživanju volilne pravice. ●

Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (ZDPSI, EPA 405 - IX)

Priporočila (0700-50/2022/5):

1. Naslov zakona naj se spremeni v »Zakon o dostopnosti do nekaterih proizvodov in storitev«. ●
2. Zakon naj se uskladi z obveznostmi zagotavljati dostopnost proizvodov in storitev po pravu EU, Konvenciji o pravicah invalidov, Evropski konvenciji o človekovih pravicah, Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov ter Zakonu o varstvu pred diskriminacijo. ●
3. Jasno naj se določi, da zakon dodatno ureja pravice potrošnikov tako, da ga poveže z drugimi že veljavnimi dolžnostmi ponudnikov zagotoviti dostopnost proizvodov in storitev končnim potrošnikom ter s pravico zagotavljati enako obravnavanje potrošnikov (pre-poved diskriminacije), ki vključuje dolžnost ponudnikov potrošniku zagotoviti razumne prilagoditve pri dostopu do dobrin in storitev. ●
4. Termin »invalidi« naj se nadomesti s terminom »osebe/ljudje z invalidnostmi« in se kot upravičene potrošnike teh proizvodov in storitev vključi tudi osebe s funkcionalnimi omejitvami ter se jih ustrezno opredeli. ●
5. Odpravijo naj se predlagane izjeme in dodatna prehodna obdobja za dostopnost teh proizvodov in storitev v razmerjih do končnega potrošnika. ●
6. V 22. členu ZDPSI naj se določijo vsa ključna merila za upravičene izjeme od zahtev po dostopnosti zaradi bistvene spremembe proizvodov ali čezmernega bremena. ●
7. Jasno naj se uredijo pravice potrošnikov, njihovih organizacij ter združenj do varstva v primerih kršitev zahtev po dostopnosti tako, da se opredelijo pravna sredstva, ki jih imajo na voljo, in se omogoči njihovo sodelovanje v sodnih in upravnih postopkih. Višina načrtovanih glob za prekrške ne sme biti nižja od tistih, ki jo določa Zakon o izenačevanju možnosti invalidov. ●

1.3 Ugotavljanje diskriminatornosti ravnanj

Zagovornik v letu 2022 ni izdal odločb o ugotavljanju diskriminatornosti ravnanj v zvezi z delovanjem Državnega zbora.

1.4 Svetovanje, informiranje in podpora

Zagovornik v letu 2022 ni obravnaval primerov svetovanj v zvezi z delovanjem Državnega zbora.

1.5 Sodelovanje Zagovornika z Državnim zborom

Predstavitev rednega letnega poročila za leto 2021

Zagovornik načela enakosti Miha Lobnik je 27. maja 2022 predsednici Državnega zbora Urški Klakočar Zupančič predal letno poročilo Zagovornika za leto 2021.

6. julija 2022 je zagovornik načela enakosti Miha Lobnik letno poročilo predstavil tudi poslancem, članom Odbora za delo, družino, socialne zadeve in invalide.

1.6 Splošni in posebni ukrepi za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja

Glede na to, da Državni zbor ni izvajalec posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije in spodbujanje enakega obravnavanja, Zagovornik nanj ni naslovil s tem povezanih poizvedb.